

Małgorzata Baran-Łucarz

Uniwersytet Wrocławski

<https://orcid.org/0000-0001-9310-0606>

malgorzata.baran-lucarz@uwr.edu.pl

Magdalena Białek

Uniwersytet Wrocławski

<https://orcid.org/0000-0001-6840-5352>

magdalena.bialek@uwr.edu.pl

Aleksander Wiater

Uniwersytet Wrocławski

<https://orcid.org/0000-0002-9771-9382>

aleksander.wiater@uwr.edu.pl

Wprowadzenie

Współczesna rzeczywistość, dynamiczna i złożona, cechuje się różnorodnością, fragmentarycznością, nieprzewidywalnością oraz wielokulturowością. Jest też jednocześnie pełna sprzeczności i przeciwieństw. Istotną rolę w analizach nowoczesności odgrywa więc pojęcie ambiwalencji. Zygmunt Bauman, w swojej koncepcji „płynnej nowoczesności”, deklaruje zgodę na te sprzeczności i zmienność świata, postrzegając je nie jako problemy, ale fakty, które należy przyjąć i zaakceptować. Podkreślając ciągłą zmienność rzeczywistości, wyraża przekonanie, że nie jest ona ustalona raz na zawsze, a ludzie mają możliwość jej kwestionowania i przekształcania (Bauman, 2006). Taki sposób definiowania świata przypomina przypisywane Heraklitowi z Efezu słowa, iż „jedyną pewną rzeczą w życiu jest zmiana”. Wypowiedziane wieki temu zdanie nie traci dzisiaj na aktualności. Szybkie i poważne zmiany demograficzno-społeczne oraz ekonomiczno-polityczne sprawiają,

że dynamika i złożoność współczesnej rzeczywistości stają się jeszcze bardziej widoczne, a antycypacja przyszłości stanowi duże wyzwanie. Potwierdzają to słowa laureatki Nagrody Nobla, Iliji Prigogine, która podkreśla, że „nie możemy przewidzieć przyszłości, ale możemy się na nią przygotować” (Prigogine, 1994 za: Myszka, 2014: 57). Takiego zadania podejmuje się konsekwentnie glottodydaktyka, która, reagując z dużą wrażliwością na wszelkie zmiany zachodzące w świecie, próbuje zrozumieć, opisać oraz udoskonalić proces uczenia się i nauczania języków obcych. Obecnie przyszło jej zmierzyć się z wyjątkowo trudnymi wyzwaniami, jakimi były choćby pandemia, skutkująca przeniesieniem rzeczywistości edukacyjnej do wirtualnego świata, czy też dość nagła zmiana zasadniczo monokulturowych, polskich środowisk szkolnych w społeczności wielokulturowe w wyniku migracji uchodźców wojennych z Ukrainy.

Utylitarne cele, polegające na wspieraniu środowisk dydaktycznych, towarzyszą także kolejnemu numerowi *Neofilologa* (62/2), który z wielką przyjemnością oddajemy w Państwa ręce. Niniejszy numer jest pierwszym z dwóch, będących pokłosiem zorganizowanej przez Polskie Towarzystwo Neofilologiczne oraz Instytut Filologii Angielskiej, Instytut Filologii Germańskiej oraz Instytut Filologii Romańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego konferencji pod tytułem: „Uczenie się i nauczanie języków obcych w złożonej i dynamicznej rzeczywistości”. Gromadząc ponad 90 uczestników, stała się ona okazją do refleksji, wymiany naukowej i dydaktycznej, do dzielenia się doświadczeniami oraz poszukiwania nowych inspiracji. W niniejszym tomie przedstawiamy Państwu artykuły jej uczestników, ukazujące perspektywę *nauczania*, zapraszając jednocześnie do lektury kolejnego tomu pokonferencyjnego, którego myślą przewodnią jest proces *uczenia się* języków obcych.

Numer otwiera artykuł „Tłumaczenie jako jedna z technik językowych działań mediacyjnych. Wyniki badania wstępnego” autorstwa **Radosława Kucharczyka**, który skłania do refleksji nad formą, jaką w procesie kształcenia językowego przybierają obecnie ćwiczenia tłumaczeniowe wpisujące się w działania mediacyjne. Celem zrealizowanego badania własnego było przedstawienie procedury konstruowania zadania tłumaczeniowego, które spełniałoby warunki stawiane zadaniom mediacyjnym, a także przedstawienie sposobów sprawdzania tłumaczeń wykonanych przez licealistów.

Celem publikacji **Danuty Wiśniewskiej** pt. „Mixed-type literature review of research on L2 learning in and through the linguistic landscape” jest przegląd artykułów dotyczących badań związanych z krajobrazem językowym, ze szczególnym uwzględnieniem konceptualizacji krajobrazu językowego, głównych tematów, nauczanych języków, krajów prowadzenia badań oraz stosowanych metod badawczych i ich dystrybucji na przestrzeni lat. Okazuje się, że odwoływanie się do krajobrazu językowego na zajęciach językowych

jest relatywnie nową praktyką stosowaną głównie na poziomie szkolnictwa wyższego w krajach wielojęzycznych i/lub wielokulturowych.

Tekst **Haliny Chmiel-Bożek** pt. „Potencjał dynamicznej platformy *we-btoons.com/fr* w nauczaniu/uczeniu się języka francuskiego w opinii studentów filologii romańskiej” skupia się na sposobach zachęcania studentów do lektury tekstów obcojęzycznych w celu rozwijania kompetencji językowych poza regularnymi zajęciami. Autorka, zwracając uwagę na dynamicznie zmieniające się preferencje młodzieży dotyczące czytanych tekstów oraz wykorzystywanych w tym celu nośników, przeprowadziła badanie mające na celu zapoznanie studentów filologii romańskiej z dostępnymi na platformie *we-btoons.com/fr* komiksami cyfrowymi w języku francuskim. Otrzymane wyniki wskazują, że platforma ta jest postrzegana przez uczestników badania jako skuteczne narzędzie edukacyjne, które pomaga w poszerzaniu słownictwa, szczególnie wyrażen języka potocznego, oraz zwiększa motywację do nauki francuskiego.

Zagadnienie kształcenia tego samego języka podejmuje także **Agnieszka Dryjańska** w artykule zatytułowanym „Elementy *językowego obrazu świata* w nauczaniu języka francuskiego w kontekście filologicznym”. Autorka analizuje glottodydaktyczny potencjał reprezentowany przez triadę *język – kultura – znaczenie* w perspektywie rozwijania kompetencji leksykalnej i semantycznej uczących się. Punkt wyjścia stanowi poszukiwanie elementów JOS w wybranych podręcznikach do nauki języka francuskiego. Poczynione obserwacje pozwalają na nakreślenie specyfiki kulturowego wymiaru słownictwa oraz zaproponowanie zadań wykorzystujących korpusy tekstowe. Celem przyjętych rozwiązań dydaktycznych jest ukazanie wybranych słów w złożonej sieci relacji leksykalno-semantyczno-składniowych odzwierciedlających profil kulturowy leksyki.

W publikacji „Uczniowie z doświadczeniem migracji na lekcjach języka niemieckiego w polskiej szkole podstawowej – perspektywa nauczycieli” **Monika Janicka** zwraca uwagę na wyzwania spowodowane inwazją wojsk rosyjskich na terytoria ukraińskie oraz jej skutki dla edukacji w Polsce, polegające na masowym napływie uczniów z Ukrainy. Autorka opisuje wyniki badania przeprowadzonego wśród nauczycieli języka niemieckiego uczących dzieci szkół podstawowych z doświadczeniem migracyjnym, podkreślając potencjał i możliwości języka obcego w procesie wspierania osób zmagających się z traumatycznymi przeżyciami.

Agnieszka Kałdonek-Crnjaković, Małgorzata Molska i Patrycja Stasiak w artykule „Specjalne potrzeby edukacyjne – samoocena wiedzy, umiejętności i postaw w przekonaniach przyszłych nauczycieli języków obcych przed i po szkole letniej” przedstawiają wyniki badania, którego celem było ukazanie zmian jakie zaszły w wiedzy i umiejętnościach uczestników kursu

w obszarze specjalnych potrzeb edukacyjnych, a także ich postaw wobec nauczania uczniów z dysleksją, zespołem nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi oraz w spektrum autyzmu. Omówione zostały również pedagogiczne implikacje wyników, uwzględniające sprawczość i dobrostan nauczycieli języków.

Katarzyna Nosidlak w publikacji „Experienced Learners from Generation Z and the Traditional Vision of the Good Language Teacher: On The Issue of Teacher Authenticity” pokazuje, jak doświadczeni uczniowie języków obcych, reprezentujący *pokolenie Z* w Polsce, definiują i oceniają autentyczne zachowania swoich nauczycieli. Analiza danych z kwestionariusza internetowego ujawnia jednoznacznie pozytywną ocenę autentyczności nauczycieli, zaś cechy takie jak szczerść, otwartość, poczucie humoru czy kompetencje dydaktyczne zostają uznane za charakterystyczne dla autentycznych nauczycieli języków obcych.

Joanna Pitura, Anna Turula, Sabina Nowak, Joanna Jakubik i Yuliya Asotska-Wierzba w swojej pracy pt. „Mapping the landscape of serious digital language learning games: Towards a Serious-Digital Game-based Language Learning (S-DGBLL) teacher competence framework” koncentrują się na wykorzystaniu poważnych gier, czyli gier łączących walory rozrywkowe z celami edukacyjnymi, w nauce języka obcego. Autorki dokonują systematycznego przeglądu badań dostępnych w literaturze przedmiotu pod kątem zastosowanej metodologii badań, sposobu projektowania gier oraz implikacji dydaktycznych. Wyniki powyższej analizy posłużyły do opracowania wstępnego ramowego modelu kompetencji dla nauczycieli zamierzających wprowadzić poważne gry na zajęciach języka obcego.

W kolejnym artykule, zatytułowanym „Teaching L2 pragmatics: The effects of different types of task implementation vs a PPP framework”, **Tomasz Róg** opisuje badanie empiryczne przeprowadzone wśród 81 licealistów uczących się języka angielskiego, w którym porównuje skuteczność wprowadzania różnych podejść zadaniowych i tradycyjnego modelu PPP (instrukcja, ćwiczenie, produkcja) do nauczania sekwencji interakcyjnych. Wyniki pokazują znacząco wyższą efektywność instrukcji implicytno-eksplicytnej w porównaniu z instrukcją implicytną czy strukturą lekcji opartej na modelu PPP.

Ryszarda Ziaja w swojej publikacji skupia się na zastosowaniu ChatGPT przez nauczyciela w dydaktyce języka niemieckiego. Autor przedstawia przykłady, prezentując jednocześnie pomysły na wykorzystanie tego narzędzia m.in. jako wirtualnego słownika, tłumacza do systematyzowania wiedzy ucznia w formie graficznej sieci powiązań oraz generatora tworzącego zadania utrwalające nowe słownictwo czy też znajomość formuł gramatycznych. Ziaja podejmuje się także oceny jakości otrzymanych „produktów”. Mimo, że ów tom ukaże się parę miesięcy po powstaniu bazy do artykułu, warto się

z nim zapoznać, gdyż jest jednym z pierwszych poruszających ten temat i dowodem na to, jak szybko i dynamicznie zmienia się rzeczywistość.

Tekst **Izabeli Bawej** pt. „O wykorzystaniu wiadomości SMS w nauczaniu komunikacji w języku obcym na przykładzie języka niemieckiego jako obcego” przedstawia projekt, uzasadniający potrzebę włączania pracy z tekstem takim jak sms w proces nauczania języka. W artykule wskazano na wartość dydaktyczną smsów oraz zaprezentowano, w jaki sposób można je wykorzystać na zajęciach, aby poszerzać i utrwalać określone słownictwo.

Ostatni artykuł w tomie zatytułowany jest „Developing Intercultural Communicative Competence (ICC) of English majors in courses dealing with the culture of English-speaking countries”. Jego Autorka podejmuje się zbadania związku między treściami kursów poświęconych kulturze krajów anglojęzycznych a rozwojem międzykulturowych kompetencji komunikacyjnych studentów filologii angielskiej. W badaniu przeanalizowano opinie uczestników na temat tego, czy takie kursy wspierają zdolność studentów do nabywania akademickiej kompetencji komunikacyjnej, biegłości w języku formalnym i nieformalnym oraz zrozumienia społeczności anglojęzycznych.

Oddając w Państwa ręce kolejny tom czasopisma *Neofilolog*, życzymy przyjemnej lektury i inspiracji do dalszych badań glottodydaktycznych w dynamicznej i złożonej rzeczywistości.

Redaktorzy tomu:
Małgorzata Baran-Łucarz
Magdalena Biątek
Aleksander Wiater

- Bauman Z. (2006), *Płynna nowoczesność*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
Myszka L. (2014), *Obraz ponowoczesnego świata z perspektywy współczesnej młodzieży*, „Kultura – Społeczeństwo – Edukacja” nr 2, s. 153–173.